

Askersunds kommun
kommun@askersund.se

Föreläggande vid vite

efter tillsyn av Sjöängsskolan
i Askersunds kommun

Helhetsbedömning

Tillsynen i Sjöängsskolan i Askersunds kommun visar att skolan under lång tid har saknat en fungerande ledning. Rektorn har inte i tillräcklig utsträckning följt upp och sett till att beslutade åtgärder faktiskt har genomförts i verksamheten. I de fall där rektorn identifierat utvecklingsområden och beslutat om åtgärder har det i hög grad varierat – såväl mellan som inom arbetslagen – i vilken utsträckning dessa har fått genomslag i det dagliga arbetet. En förklaring är att skolans ledning och lärare inte har en samsyn när det gäller grundläggande pedagogiska frågor, exempelvis hur skolan ska arbeta med elever som befaras att inte nå kunskapskraven eller uppvisar andra svårigheter i sitt skolarbete. En annan är att lärarna saknar samsyn när det gäller förhållningssätt gentemot varandra och elever, hur ordningsreglerna ska tillämpas och vilka konsekvenserna ska bli när dessa inte följs. Avsaknaden av ett tydligt ledarskap och ett gemensamt förhållningssätt bland personalen har lett till att det blir oklart för eleverna vilka normer och regler som gäller på skolan. Det är otydligt vad lärarna förväntar sig av dem och vad de kan förvänta sig av lärarna. Även den fysiska miljön med klotter och nedskräpning signalerar en uppgivenhet när det gäller möjligheten att upprätthålla en god skolmiljö som främjar lärande. Att detta leder till otrygghet för eleverna framgår även av skolans likabehandlingsplan. Skolverkets allmänna råd om arbetet mot diskriminering och kränkande behandling är tydliga med att en förutsättning för ett gott skolklimat är en stabil organisation, en samarbetande kultur, en samsyn bland all personal i värdegrundsfrågor, samt gemensamma och väl förankrade rutiner och förhållningssätt som omfattar all personal.

Nationell statistik visar att skolans kunskapsresultat är låga. Mer än en tredjedel av eleverna i åk 9 uppnådde inte de kunskapskrav som minst ska uppnås i alla ämnen 2013. Dessutom är det anmärkningsvärt stora skillnader mellan pojkars och flickors resultat. Utredningen visar att det finns en uppfattning på skolan att bruksorten Askersund saknar studietradition och att det påverkar elevernas motivation, och då särskilt pojkars. Skolinspektionen vill betona skolans kompensatoriska uppdrag och lärarnas uppgift att ge alla elever den stimulans och ledning som de behöver för att nå så långt som möjlig i sin kunskapsutveckling. Forskningen visar att högt ställda förväntningar och tillit till elevernas förmåga är framgångsfaktorer i arbetet med att höja kunskapsresultaten.

Att skolan saknar tydliga former och rutiner för vad som gäller när en elev riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås påverkar elevernas möjligheter att nå dessa mål. Såväl arbetslag som enskilda lärare utarbetar i praktiken egna och olika rutiner för arbetet med dessa elever vilket leder till att elever inte får det stöd de har rätt till. Inte minst behöver elevhälsans roll förtydligas i arbetet med att utreda elevers behov av särskilt stöd.

Sjöängsskolan saknar vidare systematik i arbetet med att uppmärksamma, utreda och åtgärda elevers frånvaro. Exempelvis saknas rutiner för att informera såväl rektorn som huvudmannen när en elevs frånvaro är hög. Tillsynen visar att avsaknaden av tydliga rutiner i detta avseende har fått allvarliga konsekvenser för enskilda elever och deras rätt till utbildning.

För att såväl kunskapsresultaten som resultatet av värdegrundsarbetet ska höjas behöver skolenheten bedriva ett övergripande systematiskt kvalitetsarbete. För att det ska bli framgångsrikt behöver skolledningen involvera lärarna, annan personal på skolan, eleverna och vårdnadshavare. Tillsynen visar att det på skolenheten finns en förväntan att skolan ska få en nystart när den nybyggda skolan enligt plan ska tas i bruk vårterminen 2016. Skolinspektionen vill betona skolans ansvar för alla elevers rätt - även de elever som har sin skolgång på Sjöängsskolan innan den nya skolbyggnaden står klar - till en utbildning som präglas av trygghet, studiero och en lärande miljö.

Tillsynen visar emellertid att det också finns exempel på väl fungerande undervisning, där lärare klargör målen för eleverna, har intressanta och stimulerande lektioner och ger återkoppling för att eleverna ska utmanas att nå längre. En strukturerad samverkan kan därför leda till att de goda exemplen sprids på skolenheten.

Vid Skolinspektionens tillsyn 2009 (Dnr 43-2009:149) fick Sjöängsskolan kritik på huvuddelen av de punkter som detta beslut omfattar. Askersunds kommun redovisade efter tillsynen vilka åtgärder de vidtagit eller planerade att vidta. Skolinspektionen förutsatte i beslut i december 2009 att de planerade åtgärderna skulle genomföras. Skolinspektionen finner det anmärkningsvärt att huvudmannen inte har säkerställt att bristerna har åtgärdats. Detta särskilt med tanke på att tillsynen visar att såväl rektorn som annan personal vid upprepade tillfällen har uppmärksammat huvudmannen om förhållandena i Sjöängsskolan. Vidare har Skolinspektionen i ett enskilt ärende (Dnr 41-2014:2582) förelagt Askersunds kommun att vidta de åtgärder som krävs för att en elev, som inte fått sin utbildning tillgodosedd under tre års tid, ska fullgöra sin skolgång.

Beslut

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Askersunds kommun att vid vite av 700 000 kr senast den 27 november 2014 avhjälpa påtalade allvarliga brister genom att säkerställa att nedanstående åtgärder vidtas i enlighet med de ansvarsområden som pekas ut i författningarna.

- Klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har och vilka krav skolan ställer (4 kap. 14 § skollagen, förordningen [SKOLFS 2010:37] om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11) 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter).
- Ta hänsyn till varje elevs behov och förutsättningar, samt ge alla elever ledning och stimulans för att utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål (1 kap. 4 § och 3 kap. 3 § skollagen samt Lgr 11, 2.2 Kunskaper).
- Vidta åtgärder för att stärka elevernas vilja att lära och tillit till den egna förmågan (Lgr 11, 2.2 Kunskaper).
- Utveckla former för att samordna undervisningen för att eleverna ska uppfatta större kunskapsområden som en helhet (Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar).
- Se till att all personal agerar utifrån ett gemensamt förhållningssätt så att elevernas förmåga och vilja till ansvar för skolans sociala och fysiska miljö främjas

(1 kap. 4 § skollagen, Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande).

- Aktivt efterfråga elevernas inställning i frågor som rör dem för att de ska ges inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll, samt hålla eleverna informerade i frågor som rör dem (1 kap. 10 § och 4 kap. 9 § skollagen, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande Lgr 11).
- Se till att forum för samråd med eleverna fungerar (4 kap. 13 § skollagen).
- Utarbeta ordningsregler under medverkan av eleverna samt följa upp dessa regler vid skolenheten (5 kap. 5 § skollagen).
- Skapa en skolmiljö som präglas av studiero genom att tillsammans med eleverna klargöra normer och regler för arbete och samvaro på skolan (5 kap. 3 § skollagen samt Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.1 Normer och värden).
- Utarbeta och implementera rutiner enligt författningarnas krav gällande arbetsgången för elever i behov av särskilt stöd vilka omfattar anmälan, utredning, samråd med elevhälsan, beslut om och utvärdering av åtgärdsprogram (3 kap. 8–9 §§ skollagen).
- Se till att rektorn fattar beslut om särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång enligt författningarnas krav (3 kap. 9, 11–12 §§ och 29 kap. 10 § skollagen).
- Utredda om eleverna i de särskilda undervisningsgrupperna är i behov av särskilt stöd samt om det finns särskilda skäl att placera eleverna i dessa grupper. Om utredningen visar att eleverna inte är i behov av särskilt stöd och/eller om det saknas särskilda skäl ska eleven återgå till ordinarie klass (3 kap. 7, 9 och 11 §§ skollagen).
- Ge eleverna särskilt stöd på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleverna ska ha möjlighet att nå kunskapskraven (3 kap. 10 § skollagen).
- Ge studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det (5 kap. 4 § skolförordningen [2011:185]).
- Se till att rektorn tar sitt ansvar som pedagogisk ledare och verkar för att utbildningen utvecklas och bedrivs i enlighet med skollagens och läroplanens krav (2 kap. 9 § skollagen och Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar).
- Se till att rektorn har god kunskap om det inre arbetet i skolan (2 kap. 9 § skollagen och Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar).
- Se till att rektorn bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete på skolenhetsnivå som dokumenteras. Rektorn ska tillsammans med personal och med utgångspunkt från uppföljningen analysera vad som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen. Skolenheten ska utifrån analysen identifiera utvecklingsområden och besluta vilka insatser som ska prioriteras (4 kap. 4–6 §§ skollagen, Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar).

- Se till att elevhälsan arbetar förebyggande och hälsofrämjande, samt är ett stöd för eleverna i deras utveckling mot utbildningens mål (2 kap. 25 § skollagen och Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar).
- Utarbeta och implementera tydliga och enhetliga rutiner för bevakning av att eleverna fullgör sin skolgång (7 kap. 2 och 22 §§ skollagen).
- Vid omfattande frånvaro arbeta aktivt och systematiskt för att få eleven till skolan (7 kap. 22 § skollagen).
- Se till att all personal på skolan följer skyldigheten att anmäla till socialnämnden att en elev kan behöva nämndens skydd (29 kap. 13 § skollagen).

Föreläggandet gäller omedelbart.

Askersunds kommun ska senast den 27 november 2014 inkomma med en skriftlig redovisning av hur åtgärderna vidtagits. Till den skriftliga redovisningen ska Askersunds kommun bifoga den dokumentation som kommunen vill åberopa.

Om Askersunds kommun inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömande av vitet.

Skolinspektionen erinrar om att huvudmannen enligt 2 kap. 8 § skollagen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. Även om huvudmannen och rektor ges viss tid att rätta till bristerna har huvudmannen det fulla ansvaret för att utbildningen genomförs i enlighet med författningarna. Skolinspektionen förutsätter därför att huvudmannen och rektorn snarast vidtar åtgärder för att rätta till bristerna, särskilt med beaktande av bristernas allvarliga karaktär och de stora konsekvenser de får för eleverna. Skolinspektionen kan komma att tidigare än angivet datum begära få ta del av arbetet med att rätta till bristerna.

Skäl för beslut

Bakgrund och utredning

Skolinspektionen genomför under år 2014 tillsyn av skolväsendet i Askersunds kommun. Sjöängsskolan besöktes av Skolinspektionen den 19 och 20 mars 2014.

Vid besöket genomfördes intervjuer med elever, lärare, personal inom elevhälsa samt med skolans rektor och den tidigare rektorn. En rundvandring i skolans lokaler med elever samt lektionsbesök genomfördes också.

De uppgifter som framkommit vid intervjuerna i samband med tillsynsbesöket har kommunicerats med huvudmannen den 16 april 2014. Huvudmannen har inte lämnat några synpunkter på dessa uppgifter.

Sjöängsskolan är Askersunds kommuns enda skolenhet för elever i årskurs 6–9. Skolenheten är belägen i centrala Askersund. Skolenheten omfattar förutom grundskola årskurs 6–9 även grundsärskola årskurs 6–10. I grundskolan är 444 elever inskrivna och av skolenhetens elever går 5 i grundsärskolan. Skolenheten har haft en hög omsättning av rektorer det senaste decenniet, enligt uppgift från lärarna åtta rektorer på tolv år.

Den nuvarande rektorn tillträdde 1 januari 2014, men fungerade som ställföreträdande rektor från 1 oktober 2013. Den tidigare rektorn har vissa administrativa uppgifter på skolan, men har sedan årsskiftet inget rektorsansvar.

Kunskapsresultat

Av nationell statistik framgår att vårterminen 2013 var den genomsnittliga betygspoängen 12,5 i årkurs 6, vilket motsvarar betyget D. I alla ämnen förutom idrott och hälsa är flickors genomsnittliga betygspoäng högre än pojkars. I flera ämnen är skillnaden större än 2,5 poäng, vilket motsvarar ett betygssteg. Även i ämnesproven för årskurs 6 är flickors resultat högre, exempelvis klarade 82 procent av flickorna och 59 procent av pojkarna kravnivån för E vad gäller skriftlig förmåga i svenska.

I årskurs 9 vårterminen 2013 nådde 65 procent av eleverna de kunskapskrav som minst ska uppnås i alla ämnen. Motsvarande andel för riket var 77 procent. Av eleverna var 80 procent behöriga till yrkesprogram och 79 procent till samtliga studieförberedande program. Det genomsnittliga meritvärdet för årskurs 9 var 2013 199, att jämföra med rikets 213. Pojkarnas meritvärde var 182 och flickornas 221, en skillnad på 39 poäng.

Skolinspektionens bedömning

Undervisning och lärande

Det finns brister i skolans arbete med undervisning och lärande. Askersunds kommun ska därför säkerställa att följande åtgärder vidtas.

- Klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har och vilka krav skolan ställer.
- Ta hänsyn till varje elevs behov och förutsättningar, samt ge alla elever ledning och stimulans för att utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.
- Vidta åtgärder för att stärka elevernas vilja att lära och tillit till den egna förmågan.
- Utveckla former för att samordna undervisningen för att eleverna ska uppfatta större kunskapsområden som en helhet.

Motivering

Enligt skollagen ska i utbildningen hänsyn tas till elevers olika behov. En strävan ska vara att uppväga skillnader i elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Alla elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Även elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. Vidare framgår av skollagen att eleverna och vårdnadshavarna ska informeras om huvuddragen i de bestämmelser som gäller för utbildningen. Rektor ansvarar för att sådan information lämnas.

Enligt läroplanen ska skolan klargöra för elever och föräldrar vilka mål skolan har och vilka krav skolan ställer. Alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för lärande. Läraren ska stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till

den egna förmågan, samt stimulera, handleda och ge särskilt stöd till de elever som har svårigheter. Vidare framgår av läroplanen att rektor har ett särskilt ansvar för att undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.

Klargöra mål och krav

Av intervju med rektorn framgår att skolan informerar centralt via en digital lärplattform när det gäller mål och kunskapskrav för ämnena och via en informationsfolder med allmän information om skolan som alla vårdnadshavare och elever får. I övrigt ansvarar mentor och enskilda ämneslärare för informationen, vilket enligt intervjuer med elever och personal gör att det skiljer sig åt mellan olika klasser, ämnen och lektioner. Den tidigare rektorn har beslutat om att alla elever vid lektionsstarten ska informeras om målen med lektionen i och med att det skrivs upp på det s.k. "startblocket". Det framkommer i intervjuer med lärare att många inte gör det och enligt eleverna sker det på ungefär hälften av lektionerna. Ofta skrivs också vad som ska göras under lektionen istället för vad eleverna ska lära sig, vilket är syftet med "startblocket". Vidare har tidigare rektorn beslutat om att pedagogiska planeringar ska användas när arbetsområden startas upp bl.a. för att klargöra kunskapskraven. Några lärare använder sig av sådana planeringar och går igenom dem, medan andra inte gör det. I elevintervjuer framkommer att eleverna ofta inte förstår kunskapskraven och att lärare ibland inte heller förklarar kunskapskraven så att de förstår. I intervjuer med lärare framkommer att de är medvetna om att eleverna inte förstår, och ibland beroende på att de själva har svårt att tolka kunskapskraven. Såväl skolenhetens egen enkät som Skolinspektionens enkät till vårdnadshavarna visar låga värden när det gäller skolans och lärarnas arbete med att informera elever och vårdnadshavare om skolans mål och krav.

Ledning, stimulans och anpassning

Av utredningen framgår att undervisningen i stor utsträckning inte uppfattas som intressant och stimulerande. I elevintervjuer framkommer att undervisningen i vissa ämnen oftast är enformig och närmast enbart styrs av läroboken. Utredningen visar också att undervisningen inom klassens ram inte i tillräcklig utsträckning anpassas till olika elevers behov och förutsättningar. Det gäller såväl de elever som är omotiverade eller har svårigheter i sitt skolarbete som de elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås. Det framkommer i intervjuer med rektorn och lärare att elever, som har svårt att förstå den ordinarie undervisningen i klassen, ofta placeras i mer eller mindre permanenta särskilda undervisningsgrupper, framförallt i matematik och engelska. Elever som lätt når målen får inte heller tillräcklig stimulans och ledning för att nå de högre betygsstegen. Eleverna uppger att de inte sällan får arbeta med uppgifter av samma sort eller t.o.m. enklare när de är klara med de ordinarie uppgifterna.

Lärarna och rektorn uppger vidare att det är svårt att motivera eleverna eftersom studietraditionen är svag i kommunen. Det leder till att många elever nöjer sig med ett E i betyg. Personalen menar att detta tillsammans med att skolan har många elever med särskilda behov gör att undervisningen fokuserar på E-nivån, och att de inte riktigt hinner med elever med högre mål. Även uppfattningen att man som lärare bör anpassa undervisningen efter elevernas ambitionsnivå, och inte utmana dem att nå längre, framkommer.

Utredningen visar också att eleverna inte får den återkoppling som de efterfrågar för att nå längre i sin kunskapsutveckling. Det gäller återkoppling i den ordinarie undervisningen, men även när prov lämnas tillbaka. De individuella utvecklingsplaner som Skolinspektionen har tagit del av är ofta allmänt skrivna och kommentarerna är också ofta gemensamma för alla elever eller saknas helt, vilket också bekräftas av intervjuer med elever, lärare och rektorn. Skolinspektionen vill betona att forskningen tydligt visar att såväl höga förväntningar som tydlig formativ återkoppling är framgångsfaktorer i arbetet med att höja kunskapsresultaten.

Samarbete över ämnesgränserna

I intervjuer med rektorerna och lärare framkommer att lärarna sällan samarbetar över ämnesgränserna när det gäller undervisningen, t.ex. för att eleverna ska förstå större kunskapsområden. Arbetslagskonferenserna används huvudsakligen till praktiska frågor. Några lärare har önskat gemensam planeringstid medan andra tycker att det inte finns behov av det. Resultatet av skolans egen enkät visar att det brister i samverkan mellan lärarna. Undervisningen generellt får i enkäten låga värden av såväl elever som lärare.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen bedömer utifrån vad som framkommit i utredningen att skolan inte klargör för elever och vårdnadshavare vilka mål som finns för utbildningen och vilka krav som skolan ställer. Utredningen visar att undervisningen inte heller anpassas efter elevernas skiftande behov och förutsättningar. Istället placeras de elever, som har svårt att förstå den ordinarie undervisningen i klassen, ofta i mer eller mindre permanenta särskilda undervisningsgrupper, framförallt i matematik och engelska. Vidare arbetar inte skolan medvetet för att stärka elevernas vilja till att lära och tillit till den egna förmågan. Undervisningen i olika ämnesområden samordnas inte.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns allvarliga brister i skolenhetens arbete med undervisning och lärande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att åtgärda bristerna.

Författning

1 kap. 4 § skollagen, 3 kap. 3 § skollagen, 4 kap. 14 § skollagen, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.2 Kunskaper, 2.8 Rektorns ansvar

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Det finns brister i skolenhetens arbete med grundläggande värden och inflytande. Askersunds kommun ska därför säkerställa att följande åtgärdas.

- Se till att all personal agerar utifrån ett gemensamt förhållningssätt så att elevernas förmåga och vilja till ansvar för skolans sociala och fysiska miljö främjas.
- Aktivt efterfråga elevernas inställning i frågor som rör dem för att de ska ges inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll, samt hålla eleverna informerade i frågor som rör dem.

- Se till att forum för samråd med eleverna fungerar.

Motivering

Av skollagen framgår att utbildningen syftar till att i samarbete med hemmen främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvars-kännande individer och medborgare. Barnets inställning ska så långt det är möjligt klarläggas. Det framgår vidare att elever ska ges inflytande över utbildningen. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Vid varje skolenhet ska det finnas ett eller flera forum för samråd med eleverna.

Enligt läroplanen ska utbildningen förmedla och förankra respekt för de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Alla som arbetar i skolan ska främja elevernas förmåga och vilja till ansvar och inflytande över den sociala, kulturella och fysiska skolmiljön. Läraren ska svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbets-sätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Vidare ska läraren tillsammans med eleverna utveckla regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen, och klargöra skolans normer och regler som en grund för arbetet och för samarbete.

Gemensamt förhållningssätt

Av intervjuer med rektorerna, elever och personal framgår att lärarna på Sjöängsskolan inte tillämpar enhetliga regler och inte har ett gemensamt förhållningssätt gentemot elever. Skolan har ordningsregler enligt en skolövergripande mall, men såväl elever, lärare som rektorer säger att dessa inte följs. Det har utvecklats olika kulturer inom de olika arbetslagen ("gårdarna") på skolenheten, vilket gör att eleverna möter olika förhållningssätt, särskilt som lärarna också undervisar elever i olika gårdar. Förhållningssättet varierar också mellan lärare inom gårdarna. Även i skolenhetens likabehandlingsplan för läsåret 2013/2014 identifieras problemet med att skolans personal saknar samsyn i frågor som rör regler och värdegrund. Detta har enligt planen medfört att eleverna mött olika förhållningssätt vilket bidragit till otrygghet. I planen nämns också behovet av regelbundna samtal om skolans umgängesregler bland elever och personal, och att personalen "funderar över hur vi arbetar med relationer vuxna emellan på skolan". Ordinarie rektorn uppger att fortbildningsinsatser för att utveckla värdegrundsarbetet har genomförts, men att dessa insatser inte har fått genomslag i verksamheten. Utredningen visar att avsaknaden av ett gemensamt förhållningssätt leder till att eleverna inte kan veta vad som förväntas av dem eller vad de kan förvänta sig av lärarna. Eleverna säger också att det är stökigt på många lektioner, och att elever "accepterat" att det är klotttrat, smutsigt och skräpigt i skolan.

Elevinflytande

I intervjuer med elever, lärare och rektorerna framkommer att alla klasser ska ha klassråd med sin mentor och tid har avsatts för det varje vecka. Det framkommer dock att alla klasser inte har regelbundna klassråd, och flera klasser har inga klassråd alls. På skolan finns också ett elevråd som har möten flera gånger per termin, men enligt eleverna har inte alla klasser representanter i elevrådet trots instruktion om detta. Även elevernas möjligheter till inflytande över den egna undervisningen - till exempel avseende arbetsformer, arbets-sätt och former för utvärdering av kunskaper - beror i hög

grad på vilken klass eller arbetslag eleven tillhör. Möjligheten till inflytande beror på vilken lärare klassen har och flera lärare uppger att eleverna inte har inflytande för att de inte vill ha det. Av elevintervjuer och ordinarie rektorns egen kartläggning framgår emellertid att de inte ges möjlighet till det inflytande som de faktiskt vill ha. Skolinspektionen vill betona att skolans uppdrag är att stimulera eleverna att ta aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och på så sätt främja elevernas förmåga och vilja till ansvar och inflytande.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionens bedömer utifrån vad som framkommit i utredningen att personalen måste enas om och agera utifrån ett gemensamt förhållningssätt för att skolans normer och regler ska bli tydliga för eleverna. Vidare måste skolenheten arbeta för att elevernas vilja och förmåga till inflytande och personligt ansvar utvecklas.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att skolenhetens arbete med grundläggande värden och inflytande har allvarliga brister. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att åtgärda bristerna.

Författning

1 kap. 4 och 10 §§ skollagen, 4 kap. 9 och 13 §§ skollagen, Lgr 11 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Trygghet och studiero

Det finns brister i skolans arbete med studiero. Askersunds kommun ska därför säkerställa att följande åtgärder vidtas.

- Utarbeta ordningsregler under medverkan av eleverna samt följa upp dessa regler vid skolenheten.
- Skapa en skolmiljö som präglas av studiero genom att tillsammans med eleverna klargöra normer och regler för arbete och samvaro på skolan.

Motivering

Av skollagen framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Ordningsreglerna ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet.

Enligt läroplanen ska skolan sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Skolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling. Tillsammans med eleverna ska läraren utveckla regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen och klargöra skolans normer och regler som en grund för arbetet och för samarbete.

Av utredningen framgår att tryggheten på skolenheten och studieron under lektionerna påverkas negativt av att det saknas ett gemensamt förhållningssätt bland lärarna. I intervjuer med elever och rektorn framkommer att det skiljer sig såväl mellan olika arbetslag som mellan lärare inom samma arbetslag vilka regler som gäller för um-

gänget elever emellan. Av skolans egen enkätundersökning framgår att nära hälften av eleverna anser att påståendet "alla lärare har samma ordningsregler" stämmer dåligt eller inte alls medan endast 3,3 procent anser att det stämmer precis. Även lärarnas svar i motsvarande enkät visar att enigheten bland personalen när det gäller att upprätthålla skolans ordningsregler är låg. Elever uppger i intervjuer att de i huvudsak känner till det centrala i ordningsreglerna men att de inte har varit delaktiga när dessa har tagits fram.

Av utredningen framgår vidare att det är vanligt att elever inte respekterar ordningsreglerna, varken när det gäller respekt för varandra eller för skolans lokaler och egendom. I elevintervjuer framkommer att det i vissa klasser är vanligt med kränkande språkbruk. Det framkommer vidare att det är "sunkigt" i skolan med tuggummi, snus och klotter på väggar och i tak, att det är smutsigt och nedskräpat i korridorerna samt att det är oordning i klassrummen. En bild som i alla delar kan bekräftas av Skolinspektionens inspektörer under besöket på skolenheten. I intervjuer med elever och rektorn framkommer uppgifter att det under innevarande läsår har förekommit att personal på skolan har kränkt elever, vilket också har utretts och föranlett åtgärder.

Utredningen visar vidare att det varierar i hög grad om eleverna respekterar personalens tillsägelser när ordningsreglerna inte följs. I intervju med rektorn framkommer exempelvis att skolan inte har kommit till rätta med att elever öppet röker vid matsalens varuintag nära en av skolans ingångar, vilket också inspektörerna såg vid tillsynsbesöket. Skolinspektionens enkät till vårdnadshavare visar låga värden när det gäller respekten elever emellan och mellan elever och personal, samt när det gäller skolenhetens arbete med att förhindra kränkningar.

Det framgår även att studieron försämras av att personalen inte har ett gemensamt förhållningssätt. Vad som är tillåtet under vissa lektioner är förbjudet under andra. Det framkommer i intervjuer med lärare och elever att det är vanligt att eleverna "testar" huruvida lärarna kan upprätthålla ledarskapet i klassrummet. Av intervjuerna framgår också att det i hög grad varierar i vilken utsträckning lärarna klarar "testet". Enligt eleverna är det oftast lugnt när den egna mentorn har lektionen medan det kan vara stökigt på andra lektioner. Av intervjuer med elever, lärare och rektorn framgår vidare att studieron och arbetsdisciplinen inte är tillräcklig när vikarier har lektionerna, vilket ofta förekommer. Skolinspektionens enkät visar att även vårdnadshavarna uppfattar att det brister i studiero för eleverna. Mer än hälften anser att deras barn huvudsakligen saknar studiero på lektionerna.

Sammanfattande bedömning

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att ordningsreglerna inte utarbetas under medverkan av eleverna och inte förankras hos varken personal eller elever. Inte heller följer skolan upp om ordningsreglerna upprätthålls eller inte, vilket leder till bristande studiero på skolan. Personalen saknar också ett gemensamt förhållningssätt, vilket leder till att det blir otydligt vilka normer och regler som gäller på skolan. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen att skolenhetens arbete med att tillförsäkra eleverna studiero har allvarliga brister. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att åtgärda bristerna.

Författning

5 kap. 3 och 5 §§ skollagen, Lgr 11 1. Skolans värdegrund och uppdrag, God miljö för utveckling och lärande, 2.1 Normer och värden

Särskilt stöd**Bedömning**

Det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd. Askersunds kommun ska därför säkerställa att följande åtgärder vidtas.

- Utarbeta och implementera rutiner enligt författningarnas krav gällande arbetsgången för elever i behov av särskilt stöd vilka omfattar anmälan, utredning, samråd med elevhälsan, beslut om och utvärdering av åtgärdsprogram.
- Se till att rektorn fattar beslut om särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång enligt författningarnas krav.
- Utredda om eleverna i de särskilda undervisningsgrupperna är i behov av särskilt stöd samt om det finns särskilda skäl att placera eleverna i dessa grupper. Om utredningen visar att eleverna inte är i behov av särskilt stöd och/eller om det saknas särskilda skäl ska eleven återgå till ordinarie klass.
- Ge eleverna särskilt stöd på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleverna ska ha möjlighet att nå kunskapskraven.
- Ge studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det.

Motivering

Av skollagen framgår att om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller på annat sätt uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation, ska detta anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Det särskilda stödet ska ges inom den elevgrupp som eleven tillhör om inte rektorn fattat beslut om annat. Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Vidare följer av skollagen att för en elev i grundskolan och grundsärskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Om det finns särskilda skäl får för en elev i grundskolan och grundsärskolan särskilt stöd ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt tillhör. Om det särskilda stödet för en elev i grundskolan och grundsärskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar får avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång) göras. Det framgår också av skollagen att i ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild ska förvaltningslagens bestämmelser om bland annat motivering av beslut tillämpas. Enligt skolförordningen ska en elev få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det.

Anmäla och utreda behovet av särskilt stöd

Av intervjuer med rektorerna och lärare framgår att skolan saknar gemensamma och förankrade rutiner när det gäller att anmäla och utreda elevers behov av särskilt stöd. Detta leder i praktiken till att det är otydligt på skolan om, när och till vem lärare ska anmäla om en elev riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Av intervjuer med personal och rektorn framgår att lärare är osäkra på vad som är rimliga Anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen och när åtgärder ska formuleras i ett åtgärdsprogram. Såväl elevhälsans personal som rektorn uppger att de är överhopade av elevärenden och att utredningarna därför ofta tar för lång tid. Enligt uppgifter från lärare har den långa utredningstiden gjort att de ibland väntar med att anmäla eller inte anmäler alls fastän det är befogat. Istället driver lärare själva elevärenden och genomför åtgärder utan att involvera rektorn eller samråda med elevhälsan. Dokumentationen visar att av de cirka 70 elever som hösten 2013 erhöll betyget F i minst ett ämne var det ett fåtal vars behov av särskilt stöd hade anmälts till rektorn.

Med anledning av att endast 16 av dessa ca 70 elever hade åtgärdsprogram uppger rektorn att denne i januari 2014 återtog tidigare given delegation till specialpedagogerna att besluta om åtgärdsprogram. Rektorn gav dessutom instruktion till lärarna att alla elever som riskerar att inte bli behöriga till gymnasiet skulle anmälas till rektorn, och att de eventuella åtgärder som var insatta skulle skrivas ned i åtgärdsprogram. Det resulterade i ett sextiototal nya åtgärdsprogram i början av vårterminen 2014. Utredningen visar att huvuddelen av dessa elever inte har utretts och det är oklart i vilken utsträckning elevhälsan har varit involverad. Skolinspektionen vill betona att alla elever som riskerar att inte nå kunskapskraven i ett ämne ska uppmärksammas, inte enbart elever som riskerar att inte bli behöriga till gymnasiet.

Det framgår vidare av intervjuer med rektorn och personal att det finns flera exempel där elever inte ges tillräckligt stöd, vilket också har framförts till huvudmannen av bl.a. rektorn. Exempelvis får inte elever som behöver tekniska-/kompensatoriska hjälpmedel tillgång till det, vilket bland annat berör elever som har läs- och skrivsvårigheter, och i hög grad försvårar undervisningen i svenska som andra språk. Enligt rektorn och personal fördelas resurser för dessa hjälpmedel delvis på kommunövergripande nivå efter äskande från respektive skolenhet, vilket leder till orimliga väntetider.

Särskilda undervisningsgrupper och anpassad studiegång

Av intervjuer med rektorerna och personal framgår att det förekommer att elever anvisas till särskilda undervisningsgrupper utan att rektorn har fattat beslut om detta. På Sjöängskolan finns flera olika särskilda undervisningsgrupper; förutom en för elever med diagnos inom autismspektrat även en för elever med hög frånvaro. På skolenheten finns dessutom andra mer eller mindre fasta konstellationer av små undervisningsgrupper i vissa ämnen, främst i matematik och engelska. Det framgår av intervjuer med rektorn och lärare att de senare sätts samman av undervisande lärare, ibland i samråd med speciallärare. Även om det förekommer förändringar i gruppernas sammansättning från årskurs 6 till årskurs 9 är flera elever placerade i dessa grupper under hela sin tid på Sjöängsskolan. Några utredningar om elevens behov av särskilt stöd samt beslut om åtgärdsprogram och placering i särskild undervisningsgrupp finns inte för dessa elever. I de beslut som Skolinspektionen tagit del av beskrivs schablonmässigt att skolans åtgärd är att eleven ska erbjudas undervisning i liten grupp och en-till-en-

undervisning, samt att materialet ska anpassas till elevens kunskapsnivå och utveckling. Det framgår inte av beslutet vilken anpassning som är beslutad, det vill säga vilka ämnen som berörs och på vilket sätt.

Enligt Skolinspektionen måste ett beslut om anpassad studiegång vara väl underbyggt och dokumenterat, då det kan innebära en reducerad lärotid och därmed få långtgående konsekvenser för en elev. Beslutet ska innehålla en motivering där det bland annat ska framgå vilka pedagogiska överväganden som ligger till grund för beslutet samt hur undervisningen behöver anpassas till omfattning och innehåll utifrån elevens specifika behov.

Studiehandledning på modersmål

Av intervjuer med rektorer och lärare framgår att elever i behov av studiehandledning på modersmålet inte alltid får det stödet. För närvarande ges studiehandledning endast på arabiska, medan behov även finns i andra språk, exempelvis dari.

Sammanfattande bedömning

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns allvarliga brister i skolenhetens arbete med särskilt stöd. Skolenheten saknar tydliga och förankrade rutiner för arbetet med särskilt stöd som säkerställer skollagens krav på anmälan, utredning och beslut om åtgärdsprogram. Inte minst finns det allvarliga brister när det gäller utredning av och beslut för de elever som är placerade i särskilda undervisningsgrupper. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 7–12 §§ och 29 kap. 10 § skollagen, 5 kap. 4 § skolförordningen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Det finns brister i det pedagogiska ledarskapet och utvecklingen av utbildningen på skolenheten. Askersunds kommun ska därför säkerställa att följande åtgärder vidtas.

- Se till att rektorn tar sitt ansvar som pedagogisk ledare och verkar för att utbildningen utvecklas och bedrivs i enlighet med skollagens och läroplanens krav.
- Se till att rektorn har god kunskap om det inre arbetet i skolan.
- Se till att rektorn bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete på skolenhetsnivå som dokumenteras. Rektorn ska tillsammans med personal och med utgångspunkt från uppföljningen analysera vad som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen. Skolenheten ska utifrån analysen identifiera utvecklingsområden och besluta vilka insatser som ska prioriteras.

Motivering

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Vidare anger skollagen att varje skolenhet systematiskt och kontinuerligt ska planera, följa upp och ut-

veckla utbildningen under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Inriktningen på kvalitetsarbetet ska vara att de nationella målen uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Läroplanen anger att rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna har det övergripande ansvaret för att skolans verksamhet som helhet inriktas mot de nationella målen och att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.

Rektorns ledarskap

I intervjuer med personal framkommer att skolan har saknat ett fungerande ledarskap under lång tid, vilket också framgår av skolans egen personalenkät. Enligt lärarna har rektorers bristande ledning och de många rektorsbytena medfört att arbetslag och lärare "boat in sig" med syftet att den egna verksamheten i alla fall ska fungera. Såväl rektorn som lärare uppger i intervjuerna att det på skolan har funnits och bland många lärare fortfarande finns en stark kultur att arbeta självständigt. Arbetslagen och lärarna sköter därför många frågor själva och skapar egna rutiner, vilket leder till att rutiner och förhållningssätt blir otydliga och i hög grad varierar trots skolgemensamma beslut. Utredningen visar dessutom att problemen förstärks av att det finns lärare som inte rättar sig efter fattade beslut. Rektorn är medveten om problemen och den tidigare rektorn uppger att förvaltningsledningen har informerats om problemen med att få fattade beslut och rutiner att faktiskt få genomslag i verksamheten. Rektorn uppger vidare att arbetsuppgifter som delegerats samt centralt fattade beslut inte följts upp i tillräcklig utsträckning för att säkerställa att de följs av alla och att arbetet utförs. Utredningen visar att konsekvensen är att förhållningssätt, rutiner och pedagogisk grundsyn i hög grad varierar såväl mellan som inom arbetslag, exempelvis när det gäller hur ordningsreglerna ska tillämpas eller i frågor som rör inkluderande arbetssätt.

Av utredningen framgår vidare att rektorn inte har tillräcklig insyn i den dagliga verksamheten. Enligt den tidigare rektorn har förutsättningarna saknats för att exempelvis skaffa tillräckligt underlag för att säkerställa att lärarnas undervisning utgår från läroplanen och att betygen sätts utifrån kunskapskraven. Rektorn träffar arbetslagsledarna en gång per vecka men enligt dessa är det bara någon gång per termin som de får tid över för att diskutera undervisningen. Enligt rektorn är ambitionen att vara ute bland elever och lärare så mycket som möjligt – exempelvis genom att göra lektionsbesök – men att tiden inte räcker till för detta.

Systematiskt kvalitetsarbete

Skolinspektionens utredning visar att det i praktiken saknas ett fungerande systematiskt kvalitetsarbete på skolenhetsnivå. Av intervjuer med rektorn och lärare framgår att tidigare rektorns avsikt har varit att delegera kvalitetsarbetet till arbetslagen som kontinuerligt ska arbeta med utvärderingar av olika aktiviteter under året, men att det inte har fungerat. Såväl rektorn som lärarna är medvetna om att kunskapsresultaten på skolan är låga, och uppger det saknas fungerande rutiner för hur skolan ska använda resultaten som en del i det systematiska kvalitetsarbetet. Enligt lärarna fungerar utvärderingarna dåligt och kunskapsresultaten analyseras inte på enhetsnivå och leder inte till beslut om prioriterade åtgärder. De årliga redovisningar om skolenhetens verksamhet och resultat som har lämnats till huvudmannen har enligt rektorn inte påverkat

verksamheten, och lärarna säger att de inte har varit delaktiga i det arbetet. Några utvecklingsområden har dock identifierats i Likabehandlingsplanen avseende värdegrundsarbetet, men åtgärderna har till stor del inte genomförts och heller inte följts upp och sammanställts.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen bedömer utifrån vad som framkommit i utredningen att det pedagogiska ledarskapet och arbetet med att utveckla utbildningen på skolenheten har allvarliga brister. Rektorn ser inte till att fattade beslut faktiskt genomförs och följer inte heller upp om insatta åtgärder får avsedd effekt. Rektorn ser inte heller till att skolenhetens resultat används för att bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete på skolenhetsnivå med syfte att höja resultaten. Enligt Skolinspektionen innefattar rektorns pedagogiska ledarskap allt som handlar om att förbättra skolans resultat utifrån de nationella målen så att varje elev når så långt som möjligt i sitt lärande och sin utveckling. Det betyder att rektor måste ha kunskap om och kompetens för att tolka uppdraget, omsätta det i undervisning, leda och styra lärprocesser, samt skapa förståelse hos medarbetarna för samband mellan insats och resultat. Skolinspektionen vill betona huvudmannens ansvar för att ge rektorn de förutsättningar och det stöd som behövs för att kunna göra detta.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns allvarliga brister i skolenhetens pedagogiska ledarskap och arbete med att utveckla utbildningen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att åtgärda bristen.

Författning

2 kap. 9 § skollagen, 4 kap. 4–6 §§ skollagen och Lgr 11 2.8 Rektorns ansvar

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning

Det finns brister i elevhälsans arbete och i skolenhetens arbete med att följa upp elevers frånvaro. Askersunds kommun ska därför säkerställa att följande åtgärder vidtas.

- Se till att elevhälsan arbetar förebyggande och hälsofrämjande, samt är ett stöd för eleverna i deras utveckling mot utbildningens mål.
- Utarbeta och implementera tydliga och enhetliga rutiner för bevakning av att eleverna fullgör sin skolgång.
- Vid omfattande frånvaro arbeta aktivt och systematiskt för att få eleven till skolan.

Motivering

Enligt skollagen ska elevhälsan främst arbeta förebyggande och hälsofrämjande. Enligt läroplanen har rektorn ett särskilt ansvar för att elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp de behöver.

Vidare framgår av skollagen att barn som är bosatta i Sverige har skolplikt. Kommunen ska se till att eleverna i dess grundskola och grundsärskola fullgör sin skolplikt.

Enligt Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:34) med kommentarer om arbetet med att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan är det viktigt att läraren tidigt signalerar och informerar rektorn när en elevs frånvaro är hög. Rektorn bör se till att orsaker till frånvaron utreds skyndsamt, sätta in konkreta åtgärder med utgångspunkt i den genomförda utredningen samt följa upp de åtgärder som vidtagits och vid behov pröva andra åtgärder för att komma tillrätta med ogiltigt frånvaro.

Elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete

I intervjuer med rektorn och elevhälsans personal framkommer att elevhälsan inte arbetar förebyggande och hälsofrämjande. Otydlig ledning och styrning vid skolenheten under innevarande läsår och otydlig ledningsstruktur för elevhälsans personal har lett till att det saknas en övergripande styrning av elevhälsans arbete enligt personalen. De uppger vidare att det finns ett stort behov av en organiserad förebyggande verksamhet, exempelvis att arbeta med olika elevgrupper, men att det inte nu är möjligt med tanke på att verksamheten främst arbetar reaktivt. Enligt elevhälsan finns brister vad gäller former och rutiner för dess arbete – inte minst i arbetet med att utreda elevers behov av särskilt stöd - vilket har lett till att de har överhopats med akuta individärenden. I intervjuer med rektorn och elevhälsan framkommer att en inventering nyligen visade att elevhälsan arbetar med över 100 elever vilket motsvarar nära 25 procent av skolans elever. Rektorn har därför beslutat att inga nya elevärenden får anmälas direkt till elevhälsan innan några ärenden avslutats. Elevhälsan och rektorn uppger vidare att arbetssituationen har förvärrats av att en specialpedagogtjänst för närvarande är vakant. Personal i elevhälsan uppger att de vid upprepade tillfällen har försökt få möjlighet att informera huvudmannen om elevhälsans situation och om förhållandena på Sjöängsskolan men inte lyckats.

Uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro

Av Skolinspektionens utredning framgår att skolenheten saknar tydliga rutiner för att lärare ska informera om elever med upprepad frånvaro till rektorn. Det framgår att lärarna fyller i elevers frånvaro i skolans digitala lärplattform och sedan är informationen tillgänglig för rektorn. Det framgår dock av intervju med rektorn att skolan inte systematiskt sammanställer information om elevernas frånvaro och involverar elevhälsan. Ibland rapporterar lärare en elevs höga frånvaro direkt till någon i elevhälsan.

I intervjuer med rektorn och lärare framkommer att mentorerna har stort ansvar när det gäller att hantera elevers frånvaro. Mentorn förväntas utreda orsakerna till frånvaron genom att skaffa sig en helhetsbild av såväl elevens skolsituation som hemsituation och fritid. Enligt rektorn är arbetslagsmötet det forum där en elevs frånvaro diskuteras och hur undervisande lärare ska hantera ärendet. Av intervjuer med rektorn och personal framgår att det i hög grad varierar mellan mentorerna hur allvarligt de ser på elevers frånvaro och hur de hanterar elevers frånvaro. I lärarintervjuer framkommer exempel på att det kan ta upp till tre månader innan rektor informeras om att en elev har upprepad frånvaro och insatser som får resultat sätts in. I flera fall rapporteras inte ärendet alls till rektor för utredning, och elever med hög frånvaro saknar ofta åtgärdsprogram. Det framkommer exempel där mentor själv hanterat en elevs omfattande frånvaro under mer än tre år utan att elevhälsan varit inkopplad. I samband med tillsynen har Skolinspektionen dessutom fått information om en elev som inte gått i skolan

på över tre år. Det ärendet utreds av Skolinspektionen i särskild ordning (Dnr 41-2014:2582).

Av skolans egen statistik framgår att 9 av de 18 elever som under läsåret har haft en upprepad ogiltig frånvaro eller totalt sett omfattande frånvaro under läsåret 2013/2014 saknar åtgärdsprogram. Rektorn uppger vidare att skolenheten saknar en fastlagd rutin för uppföljning av frånvaron. Den uppföljning som genomförs görs av mentorerna på individnivå, vilken också återkopplas till vårdnadshavare. Åtterapporteringen till rektorn fungerar däremot inte. Utredningen visar också att huvudmannen har bristfälliga rutiner för hur rektorn rapporterar till huvudmannen.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns allvarliga brister i skolenhetens arbete med att säkerställa att alla elever fullgör sin skolplikt. Det faktum att en elev vid skolan inte fullgjort sin skolplikt på över tre år utan att skolan har agerat tillräckligt visar detta. Vidare kan Skolinspektionen konstatera att elevhälsans verksamhet inte är utformad så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp de behöver. Elevhälsan arbetar dessutom i väldigt liten utsträckning förebyggande och hälsofrämjande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att åtgärda bristerna.

Författning

2 kap. 25 § skollagen, 7 kap. 2 och 22 §§ skollagen, Lgr 11, 2.8 rektorns ansvar

Handläggningsrutiner

Bedömning

Det finns brister i skolenhetens rutiner gällande anmälningsskyldighet till socialnämnden. Askersunds kommun ska därför säkerställa att följande åtgärd vidtas.

- Se till att all personal på skolan följer skyldigheten att anmäla till socialnämnden att en elev kan behöva nämndens skydd.

Motivering

Av skollagen framgår att bestämmelser om skyldigheten att anmäla till socialnämnden att ett barn kan behöva nämndens skydd finns i 14 kap. 1 § socialtjänstlagen.

Av Skolinspektionens utredning framgår att det inte är säkerställt att anmälan görs till socialnämnden när det befaras att en elev far illa. Enligt rektorn är rutinen att lärare ska anmäla till rektorn som i sin tur anmäler till socialnämnden, men uppger att det ändå inte alltid anmäls av olika skäl. Ett skäl är att det på skolan finns en uppfattning att en anmälan till socialnämnden inte bidrar till att lösa en elevs situation. I intervjuer med rektorn och personal framkommer att arbetslag och lärare istället tillämpar egna och olika rutiner när elever uppvisar betydande svårigheter i sin skolsituation, vilket kan leda till att elever inte får den hjälp de behöver. Det framkommer exempel på elevärenden med allvarlig problembild – såväl i som utanför skolan - som inte kommer till elevhälsans kännedom därför att mentorn agerar på egen hand. Av Skolinspektionens beslut (Dnr 41-2014:2582) framgår vidare att en elevs situation inte anmäldes till socialnämnden förrän i september 2013, trots att eleven hade 90 procents frånvaro under

vårterminen 2012 och 63 procents frånvaro under höstterminen. I intervjun med personal i elevhälsan uttrycks generellt stor oro för att de elever som uppvisar stora svårigheter i sin skolgång och riskerar att fara illa inte får den hjälp de behöver, eftersom skolans rutiner och arbete med dessa elever inte fungerar.

Skolinspektionen bedömer att rektorn inte säkerställt att anmälan till socialnämnden görs i enlighet med författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att åtgärda bristen.

Författning

29 kap. 13 § skollagen

Vitesföreläggande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 10 § skollagen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten eller, i fråga om enskild huvudman, de villkor som gäller för godkännandet eller beslut om rätt till bidrag. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna. Ett föreläggande får enligt 26 kap. 27 § skollagen förenas med vite.

Askersunds kommun uppfyller inte de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Askersunds kommun föreläggs därför att avhjälpa bristerna genom att vidta de åtgärder som beskrivits ovan under respektive rubrik. På grund av omfattningen och allvaret i de brister som föreligger är det mycket angeläget att Askersunds kommun gör sitt yttersta för att komma tillrätta med bristerna. Skolinspektionen anser därför att det är nödvändigt att förena föreläggandet med ett vite.

Hur man överklagar, se bilaga.

I ärendets slutliga handläggning har rättschefen Marie Axelsson, avdelningschefen Agneta Sanden, avdelningsjuristen Carin Holtz samt utredarna Christian Magnusson och Sofia Lindstrand deltagit. Ärendet har föredragits av utredaren Hans-Göran Arvidsson.

Ann-Marie Begler
Generaldirektör

Bilaga

Överklagandehänvisning

Överklagande av beslutet

Skolinspektionens beslut om föreläggande med vite får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Överklagandet ställs till Förvaltningsrätten i Stockholm, men ska skickas eller lämnas till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm.

Överklagandet ska ha kommit in till Skolinspektionen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om klaganden är en part som företräder det allmänna ska överklagandet dock ha kommit in inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och vilken ändring som önskas. De skäl som finns för ändring bör också anges. Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans ombud.